

Чорноус Оксана,

*кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник
відділу дидактики Інституту педагогіки НАПН України, Україна*

ДИДАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МУЛЬТИМЕДІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ ТЕХНОЛОГІЙ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ

Одним з важливих питань організації профільного навчання є визначення ефективної мультимедійної складової технологій профільного навчання, її місця в структурі профільного навчання та змістового наповнення. Мультимедіа – це представлення об'єктів і процесів не традиційним текстовим описом, а з допомогою фото, відео, графіки, анімації, звуку, тобто у всіх відомих формах. Одна сторінка тексту містить близько 2 Кбайт інформації. Викладач вимовляє цей текст приблизно протягом 1–2 хвилин. За ту ж хвилину повноекранне відео приносить близько 1,2 Гбайт інформації. Ось чому «краще один раз побачити, ніж сто разів почути». Методика використання мультимедійної складової технологій профільного навчання передбачає: удосконалення системи управління навчанням на різних етапах уроку, посилення мотивації навчання, поліпшення якості навчання і виховання, що підвищить інформаційну культуру учнів, підвищення рівня підготовки учнів у галузі сучасних інформаційних технологій, демонстрацію можливостей комп'ютера не лише як засобу для гри. Мультимедійні уроки допомагають вирішити такі дидактичні завдання: засвоїти базові знання з предмета, систематизувати засвоєні знання, сформувати навички

самоконтролю, сформувати мотивацію до навчання в цілому і до інформатики зокрема, надати навчально-методичну допомогу учням у самостійній роботі над навчальним матеріалом [1].

Використання мультимедійної складової технологій профільного навчання найбільш оптимально і ефективно відповідає триєдиній дидактичній меті уроку:

1. Освітній аспект: сприйняття учнями навчального матеріалу, осмислення зв'язків і відносин в об'єктах вивчення.

2. Розвиваючий аспект: розвиток пізнавального інтересу в учнів, вміння узагальнювати, аналізувати, порівнювати, активізація творчої діяльності учнів.

3. Виховний аспект: виховання наукового світогляду, вміння чітко організувати самостійну і групову роботу, виховання почуття товариства, взаємодопомоги.

Переваги, пов'язані із застосуванням мультимедійної складової технологій профільного навчання, дають змогу підвищити ефективність як діяльності педагога, так і самих учнів за рахунок низки чинників:

- процес навчання охоплює всіх учнів; їхня поведінка при цьому контролюється педагогом і однокласниками;
- гра не викликає стресової реакції.

У процесі мультимедійного уроку розвиваються елементи творчості і самоаналізу, включаються додаткові резерви особистості, підвищується мотивація учнів до успішної діяльності. Учень прагне знайти нові грані у того чи іншого явища, переосмислити поняття з урахуванням власного досвіду та ситуації. Розвивається продуктивна, активно-пошукова діяльність, мислення [2].

Мультимедійні програмні засоби, як складова технологій профільного навчання, володіють великими можливостями у відображенні інформації, значно відрізняються від звичних, і роблять безпосередній вплив на мотивацію учнів, швидкість сприйняття матеріалу, стомлюваність і, таким чином, на ефективність навчального процесу в цілому. Мультимедіа-візуалізація передбачає реалізацію дидактичного потенціалу мультимедіа-технологій. Передусім, вона забезпечує дотримання принципу наочності на якісно новому рівні завдяки єдності понятійного і чуттєвого, логічного і емоційного, конкретного і абстрактного під час навчання. Власне мультимедіа-наочність – це змодельована з навчальною метою інтерактивна композиція із мультимедіа-образів та

гіпертексту. Основними її властивостями є: гнучкість, адаптивність до користувача, інтерактивність, когнітивність, інсценоване подання інформації, синтезоване середовище і головне – це його сучасність, яка підвищує інтерес учнів до такого виду діяльності [3].

На етапі створення мультимедійної презентації необхідно враховувати такі моменти: психологічні особливості учнів певного класу; цілі та результати навчання; структуру пізнавального простору; розташування учнів; вибір найбільш ефективних елементів комп'ютерних технологій для вирішення конкретних завдань конкретного уроку; кольорову гаму оформлення навчального матеріалу. При використанні мультимедійної складової технологій профільного навчання в освітньому середовищі необхідно насамперед враховувати психофізіологічні закономірності сприйняття інформації з екрану комп'ютера, телевізора, проєкційного екрану. Робота з візуальною інформацією, яка подається з екрана, має свої особливості, оскільки при тривалій роботі викликає стомлення, зниження гостроти зору. Особливо трудомісткою для людського зору є робота з текстами.

При використанні мультимедійної складової технологій профільного навчання, структура уроку принципово не змінюється. У ньому, як і раніше, зберігаються всі основні етапи, змінюються, можливо, тільки їх часові характеристики. Необхідно відзначити, що етап мотивації в цьому випадку збільшується і несе пізнавальне навантаження. Це – необхідна умова успішності профільного навчання, оскільки без інтересу до поповнення відсутніх знань, без уяви і емоцій неможлива творча діяльність учня.

Застосування мультимедійної складової технологій профільного навчання, удосконалення, модернізація, або розробка нового передбачає необхідність ознайомлення з їх специфікою, особливостями структури, функцій, усталеними характеристиками. Ідеологія мультимедійної складової профільного навчання передбачає широке використання дослідницьких, проблемних методів застосування отриманих знань у спільній або індивідуальній діяльності, розвиток не тільки самостійного критичного мислення, а й культури спілкування, уміння виконувати різні соціальні ролі у спільній діяльності. Реалізація в ході технологій профільного навчання складової мультимедійної візуалізації сприяє: удосконаленню системи управління навчанням на різних етапах уроку, посиленню мотивації навчання, поліпшенню якості навчання і

виховання, підвищує інформаційну культуру учнів, рівень підготовки учнів у галузі сучасних інформаційних технологій. Також реалізація мультимедійної складової технологій профільного навчання дозволяє підвищити рівень самоосвіти і творчого освоєння знань. Учитель є організатором самостійної пізнавальної діяльності старшокласників, відкриваючи перед ними різні шляхи і методи організації самостійного пізнання. Для застосування мультимедійної технології профільного навчання особливо важлива наявність соціальної складової яка пов'язана не тільки з адаптацією учнів до сучасних соціально-економічних умов, але і необхідністю їх вивчення, освоєння та участі в цих процесах. Так, мультимедійні складові технологій профільного навчання мають можливості для забезпечення ретрансляції, відтворення соціального досвіду, його творчого освоєння, збагачення. Дослідницька діяльність дозволяє учням увійти в культурний простір самовизначення: виявити схильності до ведення науково-дослідної діяльності; розвинути інтерес до пізнання світу, сутності процесів і явищ (науки, техніки, мистецтва, природи, суспільства тощо); розвинути вміння самостійно, творчо мислити; допомогти у виборі професії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Волинський В. П., Чорноус О. В., Якушина Т. В., Красовський О. С. Дидактичні основи створення аудіовізуальних електронних засобів для середньої загальноосвітньої школи: монографія. Київ : Пед. думка, 2013. 320 с.
2. Трубачева С. Е, Трубачев С. І. Формування навчальних компетентностей в умовах професійно зорієнтованого освітнього середовища навчального закладу. *Педагогіка: традиції та інновації*: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конференції (Запоріжжя, 17–18 лютого 2017 р.). Херсон : Вид. дім «Гельветика», 2017. Ч. II. С. 105–108.
3. Чорноус О., Трубачева С. Мультимедійна візуалізація у реалізації метапредметних технологій профільного навчання. *Дидактика: теорія і практика* : зб. наук. праць / за наук. ред. д-ра пед. наук Г. О. Васьківської. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. С. 64–70.